

Μιχάλης Μοδινός *Αχελώος: Η μεγάλη φάρσα*

Κάποτε, πριν από δέκα περίπου χρόνια, όταν ο τότε και νυν πρωθυπουργός εξέτρεπε προφορικά τον Αχελώο στο Κιλελέρ, ένα δισεκατομμύριο κυβικά μέτρα νερού θα πότιζαν πάνω από τρία εκατομμύρια στρέμματα ξηρής καλλιεργήσιμης γης, διπλασιάζοντας τις μέχρι τότε αρδευόμενες εκτάσεις. Δύο μεγάλα φράγματα, με τους αντίστοιχους υδροηλεκτρικούς σταθμούς, ένα στη Μεσοχώρα και ένα στη Συκιά, θα συγκρατούσαν το νερό του Αχελώου, απ' όπου μια σήραγγα 18,5 χλμ. θα διέσχιζε την οροσειρά της

Πίνδου για να φέρει το νερό στο Πευκόφυτο της Θεσσαλίας. Από εκεί το νερό του Αχελώου, αφού πρώτα θα περνούσε από τους στρόβιλους του υδροηλεκτρικού σταθμού στο Πευκόφυτο, θα ενισχυόταν από το νερό που θα ερχόταν από το φράγμα της Πύλης, θα διοχετευόταν στα φράγματα και τους υδροηλεκτρικούς σταθμούς στο Μουζάκι και το Μαυρομάτι και στη συνέχεια θα τροφοδοτούσε ένα τεράστιο αρδευτικό δίκτυο που θα πότιζε το θεσσαλικό κάμπο ως την ισοϋψή των 200 μ.

Στις νεοαρδευόμενες εκτάσεις οι ξη-

ρικές σιτοκαλλιέργειες θα έδιναν τη θέση τους σε εντατικές καλλιέργειες βιομηχανικών φυτών (βάμβακος, ζαχαρότευλων, καπνού), κτηνοτροφικών φυτών (αραβοσίτου, μηδικής) και οπωροκηπευτικών. Το λαμπρό μέλλον του θεσσαλικού κάμπου θα συμπληρωνόταν από την ανάπτυξη της εντατικής κτηνοτροφίας.

Το τεράστιο ποσό που απαιτούσε η κατασκευή του έργου - τότε μιλούσαν για τρισεκατομμύρια δραχμές - θα καλυπτόταν σε μεγάλο βαθμό από τον εξωτερικό δανεισμό και τους πόρους των Βρυξελλών. Η ιδέα της εκτροπής παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στην Επιτροπή το 1985 με το «μνημόνιο» που υπέβαλε τότε η ελληνική κυβέρνηση. Ωστόσο η ανταπόκριση των Βρυξελλών, που δεν έβλεπαν το λόγο να χρηματοδοτήσουν την επέκταση της παραγωγής επιδοτούμενων πλεονασματικών προϊόντων, δεν ήταν ιδιαίτερα θερμή.

Αυτό δεν εμπόδισε, όμως, την κυβέρνηση να ξεκινήσει την «εκτροπή του Αχελώου», κατορθώνοντας να απομονώσει ορισμένα από τα «έργα κεφαλής» και να τα εντάξει το 1987 στο Μεσογειακό Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανατολικής και Κεντρικής Ελλάδας (ΜΟΠ-ΑΚΕ).

Σε τι είδους βέβαια «ολοκληρωμένο» σχεδιασμό ανταποκρίνεται η κατασκευή μέρους ενός συνολικού έργου των διαστάσεων της εκτροπής του Αχελώου - του μεγαλύτερου που έχει μέχρι στιγμής κληθεί να ενισχύσει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα - ανήκει στα ανεξιχνίαστα μυστήρια των ελληνικών ΜΟΠ.

Στη φούρια ξεχάστηκε ότι μελέτη οικονομικής σκοπιμότητας του συνολικού έργου της εκτροπής δεν υπήρχε - αρκούσε προφανώς η πολιτική. Και φυσικά μια

διοίκηση που δεν ενδιαφέρεται για τη συνολική οικονομική σκοπιμότητα της εκτροπής ενός ποταμού θα εξέπληττε αν ενδιαφερόταν για τις συνολικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Σχετική μελέτη και εκτίμηση δεν έγινε ποτέ, όπως τεκμηριώνεται και από την πρόσφατη απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, που, για το λόγο αυτό, κήρυξε την απόφαση για την εκτροπή του Αχελώου παράνομη και αντισυνταγματική.

Όμως τα εργοτάξια στήθηκαν, ανοίχθηκαν δρόμοι και σήραγγες στα μέχρι τότε δυσπρόσιτα τμήματα της κοιλάδας του Άνω Αχελώου και το φράγμα στην Μεσοχώρα άρχισε να ψηλώνει. Κάθε φορά που κάποια τρύπα ανοιγόταν στο βουνό ο Τύπος πανηγύριζε. «Άρχισε η εκτροπή του Αχελώου», ήταν η επαναλαμβανόμενη επωδός των υμνωδών του κυβερνητικού έργου.

Έτσι, το 1988, όταν επιτέλους παρουσιάστηκε η πρώτη - και μέχρι σήμερα μοναδική - μελέτη οικονομικής σκοπιμότητας του συνολικού έργου από τη Morgan Grenfell & Co, είχαν περάσει πέντε ολόκληρα χρόνια μετά την εξαγγελία της εκτροπής στο Κιλελέρ, ενώ τα έργα στη Μεσοχώρα και τη Συκιά είχαν ήδη αρχίσει.

Αίφνης, πριν από ένα μήνα, μάθαμε από ένα δημοσίευμα των *Νέων* ότι η εκτροπή του Αχελώου είναι «χρυσάφι για τη Θεσσαλία» και «οικολογική εκτροπή», σύμφωνα με τους εκπονούντες την «πρώτη ολοκληρωμένη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων» του έργου. Παρακάτω μάθαμε ότι η μελέτη είναι ήδη έτοιμη και ότι το βασικό συμπέρασμά της μελετάται ήδη από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ, έντεκα ολόκληρα χρόνια μετά από την εξαγγελία του έργου στο Κι-

λελέρ από τον τότε και νυν πρωθυπουργό Ανδρέα Παπανδρέου.

Ως γνωστόν η μελέτη αυτή καταρτίστηκε με συνοπτικές διαδικασίες μετά την ιστορική απαίτηση του Συμβουλίου της Επικρατείας το περασμένο φθινόπωρο. Δεν έχει ακόμη δοθεί στη δημοσιότητα και δεν έχει εκτεθεί σε δημόσιο διάλογο - όπως υποχρεώνει η κοινοτική νομοθεσία - κι έτσι δεν έχουμε όλα τα στοιχεία της. Αν όμως ισχύουν όσα ισχυρίζεται το εκπληκτικό δημοσίευμα των *Νέων*, θα εκτραπούν στο θεσσαλικό κάμπο 600 εκατ. κυβικά μέτρα νερού, δηλαδή το ένα τέταρτο της ποσότητας που είχε αρχικά υποσχεθεί η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ στους θεσσαλούς αγρότες. Πρόκειται, λοιπόν, για μια ιστορική φάρσα την οποία όταν είχαμε καταγγείλει από τις στήλες της *Νέας Οικολογίας* ουδείς φανταζόταν ότι θα αποδεικνυόταν τόσο αληθινή.

Από κει και πέρα, η καλή εφημερίδα εξαγγέλλει διπλασιασμό και τριπλασιασμό της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής παρά το ότι η ποσότητα αυτή μετά βίας επαρκεί για την άρδευση 700.000 στρεμμάτων, δηλαδή του ενός πέμπτου των αρδευόμενων σήμερα εκτάσεων στο θεσσαλικό κάμπο. Ακόμη και παιδιά του δημοτικού σχολείου θα γελούσαν επομένως με τους μαγικούς υπολογισμούς του συντάκτη - και των μελετητών ίσως; Επιπλέον, διατυπώνεται ο ισχυρισμός ότι με το νερό αυτό θα υδρευθούν τα Τρίκαλα, η Λάρισα και ο Βόλος, θα σταματήσει η πτώση του υδροφόρου ορίζοντα (μα πώς, αφού θα χρησιμοποιείται το νερό), θα εμπλουτισθεί ο Πηνειός και θα αναβαθμισθεί το Δέλτα του...

Λίγο παραπέρα το δημοσίευμα, όμως, αντιφάσκει ακόμη περισσότερο. Μαθαίνουμε, λοιπόν, ότι η εκτρεπόμενη ποσότητα νερού δεν θα χρησιμοποιηθεί για την επέκταση των αρδευόμενων εκτάσεων αλλά για την καλύτερη άρδευση των ήδη αρδευόμενων. Επομένως, όλη αυτή η σύλληψη, που θα στοιχίσει εκατοντάδες δισ., που αναστάτωσε ολόκληρη τη χώρα, που χρησιμοποιήθηκε ως αναπτυξιακή πανάκεια, που δίχασε τον αγροτικό πληθυσμό γίνεται όλο και όλο για να καλυφθούν οι ελλείψεις ενός κακά σχεδιασμένου και ανεπαρκώς λειτουργούντος αρδευτικού δικτύου. Όλος, λοιπόν, ο μεγαλοϊδεατισμός που στήριξε την επιλογή αυτή αποδεικνύεται διάτρητος. Σε αντιστάθμισμα, αφήνεται να διαρρεύσει η οικολογική καραμέλα ότι «θα αναβαθμισθεί και το Δέλτα του Πηνειού», σαν να λες ότι το περιβαλλοντολογικό κίνημα διεκδίκησε ποτέ κάτι τέτοιο. Εύλογα θα αναρωτιόταν κανείς, βεβαίως, αν θα περισσέψει σταγόνα κατά την πορεία του Πηνειού, αλλά αυτή είναι μια άλλη ιστορία.

Το δημοσίευμα των *Νέων* περιέχει και άλλα ευτράτελα. Θα περιμένουμε με ενδιαφέρον από τη μεριά μας τη δημοσιοποίηση της μελέτης, για την επιστημονικότητα της οποίας ουδόλως αμφιβállουμε. Γιατί ασφαλώς οι μελετητές θα απαντούν στα ερωτήματα που τους ετέθησαν και μόνο.

Σ' ό,τι αφορά τους θεσσαλούς αγρότες, ας ελπίσουμε ότι η επόμενη εξέγερσή τους θα έχει αντικείμενα που θα αγγίζουν όντως τον παραλογισμό του ελληνικού τύπου αναπτυξιακής διαδικασίας.

